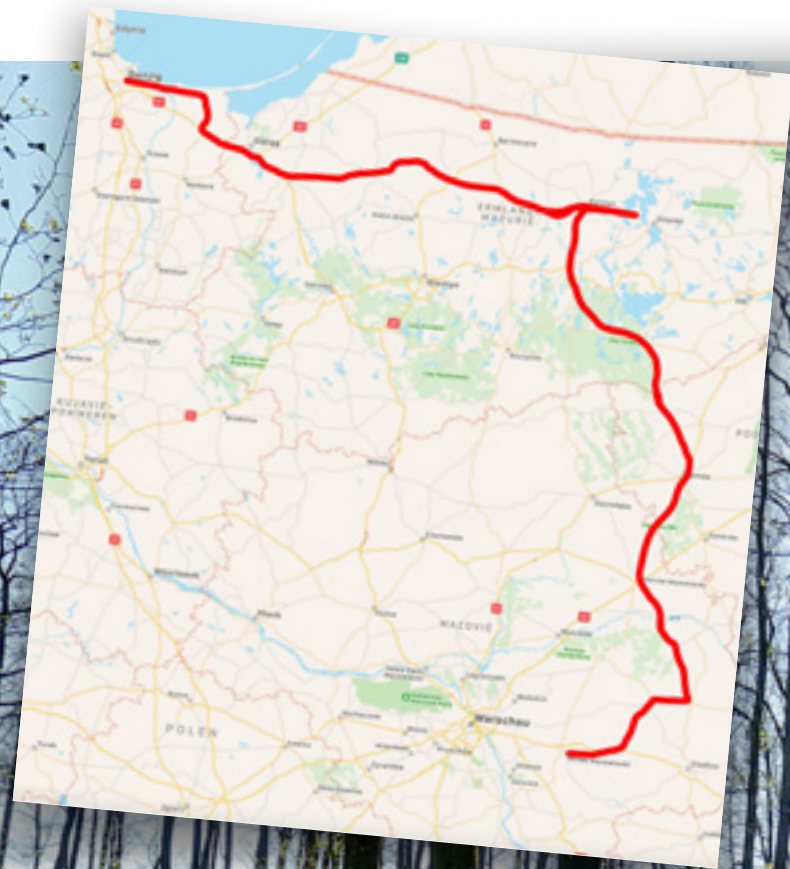

Van verbijstering tot verwondering

In de vorige MOTD73 namen we je mee naar Warschau en Krakau, maar ook naar Auschwitz en Birkenau. Nu gaan we honderden kilometers verder langs Treblinka, de Wolfschanze in Mazurië en naar een onvergetelijk museum in het kuststadje Gdansk. Op onze Yamaha's, natuurlijk!

In de vroege ochtendkoelte toeren we na vertrek uit het gehucht Mińsk Mazowiecki langs gloeiende akkers. Vanwege de wisselende kwaliteit van het wegdek hebben we de vering op 'soft' ingesteld. Dat voelt wat aangenamer voor het zitvlak en de onderrug. Op de eindeloze, maar overzichtelijke en rustige landwegen kunnen we soms goed gas geven. Bij gebrek aan tegemoetkomende motorrijders groeten we de boeren die ons op hun trekkers tegemoetkomen. De tientallen dorpjes die we doorkruisen, lijken kopieën van elkaar. Sommige huisjes vertonen achterstallig onderhoud, maar in deze entourage is dat zelfs lieflijk romantisch. Alleen de kerken hebben elk duidelijk hun unieke architectuur. In alle soorten en maten toeren ze boven de dorpse eenvoud uit. Ze zijn gebouwd van opvallende rode bakstenen, vaak gekroond met uivormige gouden koepels. De broedende ooievaars boven op de elektriciteitspalen horen bij het vaste straatbeeld van de gehuchten. Afbeeldingen van de Poolse paus Johannes Paulus II geven blijk van nationale trots die de Polen nog voor deze kerkvorst koesteren.

LINT VAN HERINNERING

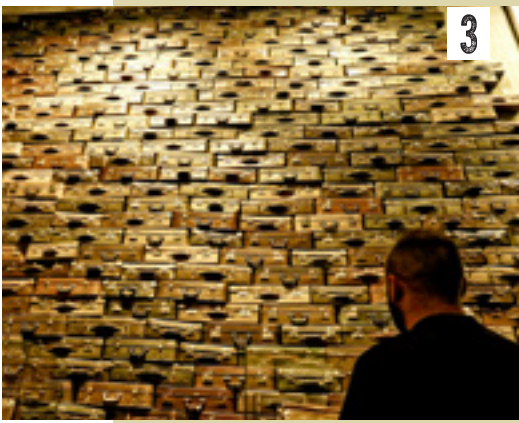
Met zo'n honderd kilometer voor de boeg rijden we vandaag naar de restanten van de kampen Treblinka-I en Treblinka-II, →

1. Het prachtige en indrukwekkende oorlogsmuseum in Gdansk.
2. In Treblinka symboliseren rotsblokken de plaatsen waar de tienduizenden slachtoffers vandaan kwamen.
3. Opgestapelde koffers voor een reis naar een zekere dood...
4. Het dappere Poolse verzet maakte deze Duitse tank buit.
5. Langs de secundaire wegen worden afbeeldingen van religieuze figuren versierd met kleurrijke linten.

**HET SPRING-
LEVENDE,
INTENSE
BLADGROEN EN
DE VROLIJK
ZINGENDE
VOGELS ZIJN
VERWARREND**

verstopt in de dichte bossen. Treblinka-I was het werkkamp bij een steengroeve, Treblinka-II ligt een paar kilometer verderop. Dat werd pas in 1942 in gebruik gesteld voor de vernietiging van naar schatting 900.000 joden. De slachtoffers dachten dat ze op een doorgangstation arriveerden, maar in werkelijkheid werden ze binnen twee uur vergast door middel van verbrandingsmotoren van tanks, om daarna in de openlucht te worden verbrand. Gruwelijk. In het najaar van 1943 ontmantelden de nazi's de kampen vanwege een gevangenenopstand. Ze hadden sowieso hun sinistere doel gediend. Geen enkele verwijzing naar de kampen mocht van de moordenaars de geschiedenisboeken halen. Gelukkig hielden de verhalen van ongeveer zestig ontsnapte opstandelingen de waarheid in leven.

HINT NAAR DE VERSCHRIKKINGEN

In een zonovergoten bos bezoeken we een museumpje dat ter nagedachtenis aan de genocide is opgericht. Slechts enkele artefacten, wat foto's, aantekeningen en schetsen verwijzen naar de Endlösung. In tegenstelling tot Auschwitz komen hier weinig bezoekers. Het geringe aanbod van tastbare herinneringen maakt het moeilijk je de grootschalige vernietiging voor te stellen. Een enorm lint met daarop de namen van slachtoffers is door het bos gespannen. Het geeft slechts een hint naar de verschrikkingen. Geen prikkeldraad, geen wachttorens, geen borden met 'Gevaar voor hoogspanning'. Er is niets wat aantoonbaar verwijst naar menselijk leed. Wel zijn er gedenkstenen en symbolische spoorrails van graniet. Het springlevende, intense bladgroen en de vrolijk zingende vogels zijn verwarrend. De motorlaarzen voelen bij elke stap zwaarder aan, omdat we weten dat de dood hier ooit heerste. Het rustieke bos is een passende hommage aan hen die hier stierven. Een grote stenen menora, een zevenarmige joodse kandelaar, markeert de plek waar ooit dertien gaskamers stonden. Daaromheen staan honderden ruwe stenen, als symbool voor alle dorpen, stadjes en steden waar de slachtoffers uit Polen vandaan kwamen. Op sommige van deze stenen liggen kleine keitjes bij wijze van persoonlijk medeleven van bezoekers. Een internationaal

gezelschap van schoolkinderen luistert bij de menora stilltjes naar een gids. Een paar honderd meter verderop klauteren we de steengroeve in en zwijgen weer bij de executieplaatsen in het bos. Ook bij de fundamenten van het werkkamp is de realiteit niet voor te stellen. Plattegronden verwijzen naar het kille, praktische doel van wat er ooit stond. De aangegeven gruwelijke voorvallen in het kamp doen ons, volwassen kerels, huiveren.

De rijwind droogt ons zweet wanneer we koers zetten naar de verkoelende Mazurische meren. Onderweg klappen we de jiffy's uit bij een Russische T34 en een gehavende bunker. Ondanks de gruwelen van de oorlog blijft toch de fascinatie voor wapentuig van voormalig vriend of vijand. Naarmate we dichterbij de meren in het uiterste noordoosten komen, verbetert de kwaliteit van de wegen. Bosschages krijgen de overhand ten opzichte van landbouwgronden. Dankzij het navigatiesysteem kunnen we goed anticiperen op onoverzichtelijke delen van de route. De weinige snelheidsborden maken het in onze beleving bijna legaal is dat we de gashendel flink opendraaien. Waar de dichtheid van het bos toeneemt, houden we ons wel een beetje in. De kans op een klapper met een wilde knorrekop of een dartelend hert is hier reëel. Geen van ons beiden heeft behoefte aan verse hamlappen op een regionaal ziekenhuisbed. Naarmate we dichterbij de beroemde meren komen, nemen de stijgende en dalende bochten behoorlijk toe. Het zwierende sturen laat ons weer grijnzen. De gedwongen focus op het wegdek verdringt de indrukken van

de Treblinka-kampen. Op de stepjes van de Ténéré kunnen de benen ook tijdens het rijden worden gestrekt. Dat is wel zo lekker, aangezien we onderhand alweer uren in het zadel zitten. Inmiddels passeren we de eerste, door bossen omzoomde meren. De Mazurische zoetwatermeren zijn geliefd bij watersporters en vissers. Ook met een goed glas Grasovka (wodka) is het uitstekend toeven aan de oevers. Bij het invallen van de schemer arriveren we eindelijk bij het prachtige hotel Zamek Ryn in Ryn. Moe, voldaan, wijzer, rillerig en met een tegenstrijdig gevoel, dat zwalkt tussen ontgoocheling en rijplezier.

BLAFFENDE HONDEN

Onderweg naar de Wolfsschanze rennen honden blaffend met ons mee. De Wolfsschanze, vlakbij het plaatsje Gierłoż, was ooit het hoofdkwartier van de Führer. Camouflage onttrok het goed aan het zicht van de vijand. In het enorme omboste bunkercomplex werden belangrijke beslissingen voor met name het uitgestrekte Oostfront genomen. Nazi-kopstukken hadden er zelfs een privé-bunker en waanden zich veilig bij eventuele bombardementen. Inmiddels rijden we met ruim honderd kilometer per uur over de provinciale wegen. Na vijf dagen weten we hoe rustig het hier is. De versmelting van mens en zijn vertrouwde motor speelt daarbij ook een rol. Aangename dennen- en andere bosgeuren wervelen in onze neusgaten. Hoewel de neiging kriebelt om bij elk fraai meer te fotograferen, rijden we door naar de beruchte Wolfsschanze. →

BEZIENSWAARDIGHEDEN VAN POLEN 1939-1945 (per motor goed bereikbaar)

TREBLINKA-I EN TREBLINKA-II

- De monumenten in het vernietigingskamp en de fundamenten van het werkkamp (hier moet je wel een stukje wandelen)

MAZURISCHE MEREN

- De Wolfsschanze

GDANSK/DANZIG

- Het Museum van de Tweede Wereldoorlog
- Westerplatte (beschieting ervan door de Duitse marine in 1939)

DIVERSE WEBSITES

- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Treblinka> (concentratiekamp)
- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Wolfsschanze>
- <https://muzeum1939.pl/> (ook in het Engels)

Het complex is het meest bekend van de aanslag op Hitler op 20 juli 1944. Het complot was nota bene opgezet door Duitse officieren die geen heil meer in de uitzichtloze oorlog zagen. Op miraculeuze wijze overleefde de dictator de bomexplosie en hij liet op gruwelijke wijze wraak nemen op de (vermeende) aanstichters. Ook verdachten werden bij twijfel na showprocessen geëxecuteerd. Zelfs Hitlers favoriete generaal Erwin Rommel werd na verdachtmakingen tot zelfmoord gedwongen. Grote borden langs de wegen verwijzen naar het complex. Even later staan we versteld bij de kolossale bunkers. In 1945 probeerden de Russen deze op te blazen door een vrachtwagen geladen met explosieven in de bunker tot ontploffing te brengen, maar zonder succes. De natuur heeft na deze vernietigingspoging de vrije loop gekregen. Vandaag torenen immens dikke betonnen muren en gekantelde bunkeraken tussen de bomen. Een plaqueette geeft aan bij welke bunker kolonel Claus von Stauffenberg de mislukte aanslag pleegde. Het complex is vele malen groter dan we hadden gedacht. Er lopen veel paden langs en zelfs door de bunkers. Verwrongen staal steekt af tegen zonovergoten groen. Oude foto's met militairen geven aan hoe het er ooit in bedrijf uitzag. Duizenden gelige stalactieten op het grove beton druppelen vocht. Tegenwoordig huizen hele vleermuisfamilies in het complex waar ooit de fascistische roofdieren zich schuilhielden.

GRIJNZEND OP DE MOTOR

We nuttigen voor nog geen € 10 een lunch. Even daarna is het opzadelen voor de ruim 250 kilometer lange rit, die voornamelijk

binnendoor richting Gdansk gaat. Na het verlaten van de Mazurische bossen koersen we langs zacht glooiende boomcorridors en uitgestrekte koolzaadvelden. Ook in deze regio ontbreekt het zeker niet aan tankstations. Elk gehucht of dorp heeft er wel één of een paar. Overal vergapen kleine kinderen zich aan onze motoren. Ze mogen bij een tussenstop soms grijnzend achter het stuur plaatsnemen en stationair het gashendel opendraaien. Waarschijnlijk is het hun eerste motorbeleving, waarbij de moeders goedkeurend toekijken. Per motor door Polen reizen gaat zeer ontspannen en we voelen ons er welkom. Bij het vallen van de avond naderen we de kust aan de Oostzee en ruiken we de zeelucht. Nog even stoppen voor een paar pizza's en dan rest ons de laatste kilometers naar ons nachtverblijf. Inmiddels is het pikkedonker. Toch stoppen we nog even bij een vredig kerkhof dat is versierd met talloze (plastic) bloemen. De honderden kaarsjes geven een indrukwekkend schijnsel.

GESELTOCHT

Met een onbevangen gevoel voor avontuur kiezen we de volgende ochtend niet de kortste route naar Gdansk. We worden dit keer stevig afgestraft voor deze beslissing. Het asfalt waar we overheen ploeteren, is kennelijk door enorme mollen te grazen genomen. Kraters, geulen en bulten wisselen elkaar kilometers lang af. Onze kroonjuwelen protesteren, net als de schokdempers van beide motoren. Toch zien we er de humor van in en beschouwen dit als een uitgestelde Poolse vuurdoop. Met blauwe plekken op het achterwerk arriveren we bij Het Museum van de Tweede

1. Gewapend beton, dat ooit werd gebruikt als verdediging tegen agressors.
2. Een monument ter bezinning in het bunkercomplex van de Wolfschanze.
3. Militair transport van de Duitse Wehrmacht.
4. Het uitnodigende oude centrum van Gdansk ademt energieke vredigheid.
5. Gekoesterd erfgoed aan de kades van de Hanzestad Gdansk.

Wereldoorlog in Gdansk. Omdat we inmiddels toch een beetje oorlogsmoe zijn, willen we hier niet te veel tijd aan spenderen. Hooguit een paar foto's van de buitenkant schieten en daarna naar binnen voor een vluchtige impressie van de collectie. Het pakt anders uit. Na een bezoek van vier uur komen we tot de conclusie dat dit het meest indrukwekkende oorlogsmuseum is dat we ooit zagen. De zorgvuldigheid, het gevoel voor detail, de beleving, het respect en het persoonlijk besef zijn hier zeer confronterend. Het lijden van Polen en de rest van de wereld in de periode 1939 tot 1945 wordt er pakkend weergegeven.

BRUISENDE KLEINSTEDELIJKE SFEER

Na een rit van nog geen halve kilometer parkeren we de motoren in het pittoreske centrum van de oude handelsstad bij de zee. Gdansk heeft dezelfde bruisende kleinstedelijke sfeer als Krakau. Fotografisch is deze Hanzestad een lust voor het oog. De klassieke uitstraling ervan omarmt zelfs de ruigste motorrijder. Met dubbele kussentjes onder de getergde achterwerken genieten we op een terras van de (passerende) schoonheden. We proosten voldaan op deze indrukwekkende, maar vooral tot bezinning aanzettende motordagen. Op de terugreis naar huis stoppen we op een plek waar het Poolse leger in 1939 tevergeefs vocht tegen de Duitse overmacht. Een gigantische stenen soldaat trekt daar met een granaat en geweer in de hand ten strijde tegen vijand. Hij is onze laatste herinnering aan een dapper land dat de oorlog nooit zal vergeten. ←

Met dank aan het Pools Informatiebureau voor Toerisme in Amsterdam (www.polen.travel/nl).

KASTEEL OP KLIP

Dit vonden we gaaf: een kasteel als hotel, op een klip in een oud dorpje aan een prachtig Mazurisch meer. Met kamerprijzen van € 59 per nacht en prima stallingsmogelijkheden voor onze motoren hadden we bepaald geen klagen. Het kasteel ligt in Mazurië, noordelijk in Polen, in een klein plaatsje genaamd Ryn. Meer informatie: www.zamekryn.pl/en.